

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2023.13.270-287>

УДК: 327/341.24

© Карина Рогуля¹

ВПЛИВ УГОД АВРААМА НА ГЕОПОЛІТИЧНУ ДИНАМІКУ БЛИЗЬКОГО СХОДУ

270 — *Угоди Авраама, підписані в 2020 році, представляють собою ключову подію в геополітиці Близького Сходу, суттєво змінивши ландшафт регіону. Ця стаття пропонує всебічний аналіз впливу Угод, досліджуючи перехід від укоріненних військових протистоянь до співпраці між Ізраїлем та арабськими країнами, зокрема Об'єднаними Арабськими Еміратами, Бахрейном, Суданом і Марокко, а також ключових аспектів помітної реконфігурації регіональних альянсів, можливостей економічної та технологічної співпраці та їх наслідків для ізраїльсько-палестинського мирного процесу в умовах деескалації ситуації на Близькому Сході на момент підписання угод. Угоди Авраама стають орієнтиром у переосмисленні регіональних взаємодій із наслідками, які виходять за межі безпосередніх підписантів. Дослідження оцінює стратегічні мотиви, що лежать в основі Угод, підкреслюючи перехід від парадигми, орієнтованої на суперництво, до парадигми стратегічного та економічного партнерства. Крім того, у статті досліджується потенційний вплив цих угод на зміну арабо-ізраїльських відносин та їхні ширші наслідки для регіональної стабільності та міжнародної дипломатії. Також в ній критично оцінюються виклики та перспективи сталого миру та співпраці на Близькому Сході, визнаючи динамічний та багатогранний характер цих геополітичних змін. Головна увага дослідження приділяється сучасним викликам, які випробують на міцність нову геополітичну конфігурацію, закладену Угодами, зокрема у контексті ізраїльсько-палестинської війни.*

Ключові слова: угоди Авраама, геополітика Близького Сходу, регіональні альянси, ізраїльсько-арабські відносини, ізраїльсько-палес-

¹ Аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Науково-навчального інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. E-mail: rogulya96@gmail.com.

тинський конфлікт, економічна співпраця, стратегічна перебудова, мирний процес, регіональна стабільність.

The Impact of the Abraham Accords on Geopolitical Dynamics of the Middle East

The Abraham Accords, signed in 2020, have emerged as a watershed moment in the geopolitical landscape of the Middle East, marking a significant shift in regional dynamics. This scientific article provides an in-depth analysis of the Accords' impact on the Middle East, exploring the multifaceted consequences of this historic realignment. Focusing on the normalization of relations between Israel and several Arab nations, including the United Arab Emirates, Bahrain, Sudan, and Morocco, the study examines the broader geopolitical implications, with particular attention to the redefinition of regional alliances, economic and technological cooperation, and the nuanced effects on the Israeli-Palestinian conflict.

The article delves into the strategic motivations behind the Accords and their influence on the traditional Arab-Israeli relations, underscoring a paradigm shift from longstanding animosity to a newfound cooperation based on shared interests, particularly in security and economic spheres. It evaluates the economic opportunities catalyzed by the Accords, such as increased trade and joint technological ventures, which promise to foster a new era of prosperity and interdependence in the region.

Furthermore, the analysis addresses the complex implications for the Israeli-Palestinian peace process, assessing the potential for the Accords to reshape the future trajectory of this long-standing conflict. While acknowledging the initial concerns of sidelining the Palestinian issue, the article explores the possibility of these agreements creating new platforms for dialogue and conflict resolution.

The article also contextualizes the Accords within the broader regional and international geopolitical framework, analyzing how this development reflects the changing priorities and strategies of Middle Eastern states in response to regional threats, global economic trends, and the evolving role of external powers. The challenges and prospects for the future of the Abraham Accords are critically examined, considering the sustainability of these agreements amidst the dynamic and often volatile regional environment.

In conclusion, this comprehensive study posits that the Abraham Accords signify a momentous shift in Middle Eastern geopolitics, with potential ramifications that extend beyond the immediate signatories. The Accords herald

a new chapter in the region's history, where diplomatic engagement and economic collaboration may pave the way for a more stable and integrated Middle East, albeit with remaining challenges and uncertainties.

Keywords: *Abraham Accords, Middle East geopolitics, regional alliances, Israeli-Arab relations, Israeli-Palestinian conflict, economic collaboration, strategic realignment, peace process, regional stability.*

Постановка наукової проблеми та її значення. Підписання Авраамових угод у 2020 р. ознаменувало історичний перелом у геополітиці Близького Сходу, започаткувавши нову еру дипломатичних відносин і альянсів у регіоні, історично позначеному тривалими конфліктами та постійними безпековими викликами. Ця стаття має на меті визначити вплив та оцінити наслідки цих угод, заглибившись у тонкощі їх впливу на геополітичний ландшафт Близького Сходу. Науковою проблемою, яку розглядає ця стаття, є всебічний аналіз впливу Авраамових угод на геополітичну динаміку Близького Сходу. Угоди, які нормалізували відносини між Ізраїлем і кількома арабськими державами, включаючи Об'єднані Арабські Емірати, Бахрейн, Судан і Марокко, змінили традиційні союзи та частково припинили ворожнечу в регіоні. Ця зміна парадигми ставить критичні питання щодо майбутнього близькосхідної політики, мирного процесу, регіональної стабільності та балансу сил.

Значення цього дослідження багатогранне. По-перше, воно забезпечує глибше розуміння історичного моменту в геополітиці Близького Сходу, пропонуючи належну оцінку мотивації та наслідків цих нових альянсів. По-друге, це сприяє ширшому дискурсу про мир і вирішення конфліктів у регіоні, який часто затьмарюється суперечками та геополітичними потрясіннями. По-третє, він проливає світло на мінливий характер міжнародних відносин, де економічні інтереси, технологічна співпраця та стратегічне партнерство все більше виходять за рамки історичних ворожнеч і набувають стратегічного значення.

Мета і завдання. Основна мета цієї статті — запропонувати комплексний і деталізований аналіз того як Авраамові угоди вплинули на геополітичний ландшафт Близького Сходу. Це включає дослідження безпосередніх і довгострокових наслідків цих угод для регіональної політики, динаміки безпеки, економічних зв'язків і ширшого міжнародного контексту.

Для досягнення цієї мети в статті розглядається кілька конкретних завдань, зокрема: проведення історичної контекстуалізації та аналізу двосторонніх відносин, які створюють основу для розуміння значення Угод; оцінка впливу Угод Авраама на внутрішню політику країн Близького Сходу, включаючи палестинське питання, зміну позицій таких ключових гравців як Саудівська Аравія та Іран, і роль недержавних акторів; вивчення напрямків економічного та технологічного партнерства, які були започатковані або зміцнені в результаті укладення Угод; визначення їхніх наслідків для регіонального розвитку та співпраці, а також дослідження безпосередніх викликів, які можуть вплинути на імплементацію угод в майбутньому та переосмислення ізраїльсько-арабських відносин в цілому. Однією з найважливіших цілей є визначення перспектив на майбутнє, а отже спрогнозувати потенційні майбутні події, що впливають із Угод, враховуючи поточні геополітичні зміни, регіональні конфлікти та глобальні економічні тенденції. У цій статті застосовано мультидисциплінарний підхід, на основі знань з міжнародних відносин, політології, економіки та регіональних досліджень.

273

Угоди Авраама представляють переломний момент у близькосхідній геополітиці з далекосяжними наслідками для регіону та за його межами. Аналізуючи історичний контекст, двосторонні відносини, регіональну динаміку, економічне партнерство та міжнародне розгалуження цих угод, запропонована стаття дає змогу глибше зрозуміти їх значення та потенційної траєкторії у розвитку подій на Близькому Сході. Висновки та дискусії, представлені в цьому дослідженні, є не тільки життєво важливими для розуміння поточного геополітичного ландшафту Близького Сходу, але й пропонують ширші наслідки для глобальної дипломатії, мирних процесів і міжнародних відносин у XXI столітті, які заслуговують на поширення у міжнародному медіапросторі.

Виклад основного матеріалу. Історичні відносини між Ізраїлем та арабськими державами переважно характеризуються конфліктогенними відносинами, що ґрунтуються на постійному протистоянні та ворожнечі. Створення Держави Ізраїль у 1948 р. за планом поділу ООН зустріло негайний опір з боку арабських сусідів, що призвело до першої арабо-ізраїльської війни. Цей конфлікт задав тон наступним десятиліттям, відзначеним кількома війнами, включаючи важливу Шестиденну війну в 1967 р. і війну Судного дня в 1973 році. Ці

конфлікти не тільки посилили взаємну недовіру, але й сформували політичну ідентичність, вплинувши на політику залучених держав.

Кемп-Девідські угоди 1978 р., що призвели до укладання мирного договору між Єгиптом та Ізраїлем 1979 р., стали першим великим проривом в арабо-ізраїльських відносинах. За ними послідував Ізраїльсько-йорданський мирний договір 1994 року. Однак ці угоди були скоріше винятками, ніж відображенням ширшої регіональної динаміки, яка залишалася сповненою напруги, особливо щодо палестинського питання. Угоди в Осло в 1990-х роках, спрямовані на вирішення ізраїльсько-палестинського конфлікту, ознаменували важливий момент у мирному процесі, але врешті-решт не змогли забезпечити тривалого вирішення. У наступні роки бойові дії продовжувалися та розкол поглиблювався, а зростання ісламістських груп, таких як ХАМАС, ще більше ускладнювало ситуацію, продовженням чого стала сучасна ізраїльсько-палестинська війна, що відповідно ставить під

274 му.

— У цьому контексті історичні відносини між Ізраїлем та його арабськими сусідами в основному визначалися ідеологічними, територіальними та релігійними суперечками, які перемешувалися моментами дипломатичних рішень, котрі свідчили про наявність певного потенціалу миру, але часто не призводили до фундаментальної зміни статус-кво.

По суті нову главу в близькосхідній дипломатії започаткували Угоди Авраама, підписані в 2020 році, ознаменувавши значний відхід від історичного наративу конфлікту. Ці угоди офіційно оформили дипломатичні відносини між Ізраїлем та Об'єднаними Арабськими Еміратами, Бахрейном, Суданом і Марокко, прокладаючи шлях до всебічної переоцінки двосторонніх зв'язків у політичній, економічній та безпековій сферах.

У політичному плані угоди представляють собою стратегічну перебудову на Близькому Сході, коли арабські держави публічно визнають і нормалізують відносини з Ізраїлем. Цей зсув відображає зростаюче визнання спільних інтересів, зокрема щодо передбачуваної загрози з боку Ірану та важливості стабільного регіонального порядку. З іншого боку, це також демонструє прагматичний підхід арабських лідерів, які віддають перевагу національним і регіональним інтересам над давніми ідеологічними позиціями.

В економічному плані угоди відкрили нові шляхи для співпраці, включаючи торгівлю, туризм і технології. Наприклад, ОАЕ та Ізраїль швидко уклали торговельні угоди та відкрили прямі авіарейси, що вказує на можливість отримання суттєвих економічних вигід. Співпраця в галузі технологій, зокрема в таких сферах, як збереження водних ресурсів, сільське господарство та кібербезпека, була центральною точкою, пропонуючи взаємні переваги та сприяючи регіональному розвитку. З точки зору безпеки, Угоди сприяли новим партнерствам у сфері оборони та обміну розвідданими. Нормалізація відносин уможливила більш відкриту співпрацю проти спільних загроз безпеці, зокрема у протидії тероризму та врегулюванні регіональних конфліктів. Це також означає зміну регіональної архітектури безпеки з потенційними наслідками для балансу сил і майбутнього альянсів безпеки на Близькому Сході.

Нові двосторонні відносини, які впливають із Угод Авраама, означають суттєву трансформацію в геополітичній структурі Близького Сходу. Ці нові зв'язки між Ізраїлем та арабськими державами, які підписали угоду, охоплюють політичні зміни, економічну співпрацю та партнерство у сфері безпеки, що вказує на багатогранний і потенційно далекосяжний вплив на регіональну динаміку.

Тим не менш, кожна країна мала певні мотиви у контексті підписання зазначених угод, що по суті стало рушійною силою їх укладання. Головна мотивація Ізраїлю полягає в досягненні більш широкого визнання та інтеграції на Близькому Сході. Зіткнувшись із постійними загрозами безпеці, особливо з боку Ірану та його сателітів, Ізраїль побачив в Угодах можливість створити нові стратегічні альянси, зміцнивши таким чином свою регіональну архітектуру безпеки. Угоди також відкривають Ізраїлю двері для розширення свого технологічного та економічного впливу в регіоні. Доступ до нових ринків, інвестиції та спільні технологічні проекти принесуть значну користь економіці Ізраїлю. У внутрішньому плані угоди стали значною політичною перемогою для тодішнього прем'єр-міністра Бен'яміна Нетаньяху, продемонструвавши його здатність досягати дипломатичних успіхів, не поступаючись у палестинському конфлікті.

Більше того, ці угоди означали зміну парадигми дипломатичної позиції Ізраїлю. Вперше за десятиліття Ізраїль нормалізував відносини з арабськими країнами, зокрема Об'єднаними Арабськими Еміратами (ОАЕ) і Бахрейном. Угоди про нормалізацію свідчать про

відхід від традиційного підходу до ізоляції Ізраїлю в арабському світі, сприяючи новій добі дипломатичної взаємодії. Окрім безпосередніх підписантів, Угоди Авраама мали хвиловий ефект, вплинувши на інші країни в регіоні, щоб вони переосмислили свою позицію щодо Ізраїлю. Пізніше Судан і Марокко приєдналися до угод, і тенденція до нормалізації відкрила шлях для розширення дипломатичних відносин з іншими арабськими державами.

Участь ОАЕ в основному розглядається як стратегічний крок проти впливу Ірану в регіоні. Приєднавшись до Ізраїлю, ОАЕ прагнуть зміцнити свій апарат безпеки проти потенційних загроз з боку Ірану. Встановлення відносин з Ізраїлем відкриває шляхи для інвестицій, технологічного обміну та спільних підприємств у різних секторах, включаючи відновлювану енергетику та інновації. Підписання угод також свідчить про зміцнення міжнародного статусу ОАЕ, цей крок також позиціонує ОАЕ як прогресивного лідера в арабському світі, здатного приймати сміливі рішення, які порушують норми минулого та сприяють регіональній стабільності (Vakil S., Quilliam N., 2023).

276

— Рішення Бахреїну навпаки тісно пов'язане з його відносинами з Саудівською Аравією, ключовим регіональним гравцем і союзником. Приєднання до Угод допомагає Бахреїну зміцнити свою геополітичну позицію, зокрема щодо іранських загроз і регіональної безпеки. Подібно до ОАЕ, Бахреїн бачить економічні можливості в нормалізації відносин з Ізраїлем, особливо в збільшенні торгівлі та залученні інвестицій. Приєднавшись до Угод, Бахреїн прагне створити імідж стабільної та перспективної нації, що має вирішальне значення для внутрішньої соціально-політичної злагоди.

Основним рушієм для Судану була обіцянка вилучити його зі списку США держав-спонсорів тероризму. Це виключення мало вирішальне значення для того, щоби Судан отримав доступ до міжнародної допомоги та інвестицій для відновлення своєї економіки, що переживає труднощі. Судан, перебуваючи на етапі політичного переходу після усунення Омара аль-Башира, намагався оновити свій міжнародний імідж і встановити нові дипломатичні зв'язки, щоб сприяти внутрішній трансформації та економічному відновленню. Нормалізація відносин із Ізраїлем також була стратегічним кроком для отримання економічної підтримки з боку США та інших західних країн, необхідної для подолання економічної кризи.

Значним стимулом для Марокко стало визнання США суверенітету над Західною Сахарою, що є давньою територіальною суперечкою. Це визнання стало дипломатичною перемогою для Марокко, що зміцнило його позицію в цьому питанні. Марокко має унікальну історію зі значною єврейською громадою та історичними зв'язками з Ізраїлем. Нормалізація відносин узгоджується з цим історичним контекстом і може сприяти культурним і міжлюдським обмінам. Як і інші підписанти, Марокко очікує економічних і технологічних вигід від своїх відносин з Ізраїлем, які можуть сприяти його цілям розвитку та зусиллям з модернізації.

Мотивація, яка покладена в основу Угод Авраама, відображає складний аналіз динаміки регіональної безпеки, економічних прагнень, політичних розрахунків і стратегічних перебудов. Для Ізраїлю Угоди означають прорив у досягненні регіонального визнання та зміцнення безпекових альянсів. Для арабських підписантів мотиви варіюються від урівноваження впливу Ірану, диверсифікації економіки, досягнення міжнародного статусу до вирішення конкретних національних інтересів, таких як визнання США Західної Сахари для Марокко та виключення зі списку терористів для Судану. Ці мотиви підкреслюють зміну парадигми геополітики Близького Сходу, де традиційна ворожнеча поступається місцем прагматичній дипломатії, а економічні інтереси та інтереси безпеки все більше керують поведінкою держав. Таким чином, угода Авраама не тільки знаменує собою нову главу в арабо-ізраїльських відносинах, але й означає ширшу перебудову регіональних справ із наслідками, які виходять далеко за межі безпосередніх підписантів (Ross D., 2023). У міру того, як Близький Схід розвиватиметься в цьому новому ландшафті, вплив цих угод, ймовірно, продовжуватиме розвиватися, глибоко формуючи майбутнє регіону.

277

Іншим, не менш важливим елементом, є вплив цих угод на ізраїльсько-палестинський мирний процес і ширші перспективи арабо-ізраїльського миру, вивчаючи як безпосередні, так і потенційні довгострокові наслідки.

Угоди, які нормалізували відносини між Ізраїлем і кількома арабськими країнами (ОАЕ, Бахрейн, Судан і Марокко), означають зміну парадигми в арабо-ізраїльських відносинах. Традиційно арабські держави обумовлювали нормалізацію відносин із Ізраїлем вирішенням ізраїльсько-палестинського конфлікту на основі Арабської

мирної ініціативи 2002 року. Угоди порушили цю традицію, запропонувавши новий регіональний підхід, який надає перевагу національним інтересам над колективними арабськими позиціями щодо палестинського питання (Northam J., 2023).

У короткостроковій перспективі Угоди Авраама, здається, відсунули на другий план ізраїльсько-палестинський мирний процес. Угоди відвернули увагу від палестинської справи, оскільки арабські країни вступили в прямі стосунки з Ізраїлем, не вирішуючи по суті давні проблеми палестинців (Feierstein K., Guzansky Y., 2023). Цей розвиток подій викликав занепокоєння серед палестинців, які відчували себе зрадженими через очевидну готовність арабського світу налагоджувати зв'язки з Ізраїлем, не забезпечуючи поступок для палестинської справи.

Однак угоди потенційно могли б створити нові можливості для ізраїльсько-палестинського мирного процесу. Нормалізація відносин між Ізраїлем та арабськими державами може призвести до посилення арабського впливу на політику Ізраїлю навіть в умовах ізраїльсько-палестинської війни. Ці країни могли б використати свої нові відносини з Ізраїлем для захисту прав палестинців і відновлення мирних переговорів. Крім того, економічне та технологічне співробітництво, яке випливає з Угод, може опосередковано принести користь палестинським територіям, що призведе до покращення умов, які можуть сприяти створенню сприятливого середовища для мирних переговорів. Угоди, безсумнівно, змінили арабо-ізраїльські відносини, ознаменували відхід від конфліктного минулого до майбутнього дипломатичної взаємодії та співпраці. Ця зміна відображає регіональну перебудову, де спільні інтереси, зокрема щодо регіонального впливу Ірану та важливості економічного розвитку, мають перевагу над колективною арабською позицією щодо палестинського питання.

Реакція ключових регіональних гравців на Угоди була різною. Такі країни, як Саудівська Аравія, продемонстрували мовчазне схвалення, а інші, зокрема Іран і Туреччина, розкритикували угоди. Різні реакції вказують на фрагментований арабський та мусульманський світ із різними пріоритетами та стратегіями, що може вплинути на майбутнє ізраїльсько-палестинського конфлікту та ширший регіональний мир (Hamzawy A., 2023). Палестинське керівництво значною мірою засудило Угоди, розглядаючи їх як зраду палестинської справи та відхилення від Арабської мирної ініціативи. Безпосереднім

наслідком цього стало відчуття ізоляції та терміновості відновлення палестинського питання на міжнародній арені. Однак довгостроковий вплив Угод на справу Палестини залишається невизначеним (Jamal U., 2023). Існує ймовірність того, що мінлива регіональна динаміка зрештою призведе до відновлення уваги та різних підходів до вирішення конфлікту.

Імплементація Угод Авраама, яка розгортається в складному регіональному контексті, позначеному періодичними військовими діями, включаючи напади ХАМАСу, що переросли у відновлення воєнних дій між Ізраїлем та Палестиною, знаходиться перед постійними викликами. ХАМАС, визнаний Ізраїлем, Сполученими Штатами та Європейським Союзом терористичною організацією, брав участь у численних конфліктах з Ізраїлем. Напади групи на територію Ізраїлю стали значним джерелом нестабільності та конфлікту в регіоні. Підписання Авраамових угод відбулося на цьому тлі триваючої напруженості. Після укладення угод напади з боку ХАМАС створили безпосередні виклики. Вони перевірили стійкість нещодавно сформованих відносин між Ізраїлем та арабськими державами-учасницями Угод. Ці інциденти викликали занепокоєння щодо того, чи зможуть нові альянси витримати тиск таких регіональних конфліктів.

279

Тим не менш, якщо локальні напади ХАМАСу загалом не бралися до уваги у контексті налагодження відносин між давніми ідеологічними ворогами, то початок повномасштабної війни значним чином змінив ситуацію. По суті, нова війна в Газі «оновила» близькосхідну геополітику і відповідно може вплинути на регіональний процес нормалізації відносин з Ізраїлем, створюючи мультиполярний світ далеко від гегемонії США. Отже, зменшення глобальної присутності Вашингтону на Близькому Сході розв'язує руки іншим гравцям, таким як Китай та Росія, значно полегшуючи процес їх закріплення в регіоні. Такий сценарій однозначно вплине і на подальшу геополітичну динаміку в регіоні, і на процес імплементації Угод Авраама. Враховуючи той факт, що дані угоди були підготовлені та підписані не без тиску США в особі колишнього Президента Дональда Трампа, відхід США від глобальних справ зменшує моральний тиск на арабські країни-підписанти. Більше того, збереження статус-кво в регіоні в умовах війни в Газі також не сприятиме процесу нормалізації відносин між арабськими країнами та Ізраїлем, згодом відсунувши його на другий план. З великою вірогідністю процес нормалізації

та налагодження відносин між учасниками договору продовжитись в кулуарах.

Реакція арабських держав, залучених до Угод, на сучасну війну в Газі має вирішальне значення для розуміння впливу актуальної геополітичної ситуації на виконання Угод. Спочатку існували побоювання, що ці держави, особливо ті з палестинським населенням чи симпатіями, можуть зіткнутися з внутрішнім і зовнішнім тиском, щоб засудити Ізраїль або дистанціюватися від Угод. Проте, загальна реакція цих країн значною мірою вказувала на дипломатичну стриманість, що в свою чергу є також певним історичним прогресом. Відсутність різкого і одностайного засудження з боку конкретних арабських початку військової операції Ізраїлю в Секторі Газа свідчить про зміну стратегічного підходу. Більшість країн висловили стурбованість та необхідність встановити режим припинення вогню. Ба більше, жодна з арабських країн на цей час не заявила про односторонній вихід чи денонсацію угод, що можна розцінювати як геополітичний прогрес.

280

— Такі країни, як Йорданія та Єгипет, що безпосередньо залучені до конфлікту в Газі, або ті, що мають спільні кордони з Ізраїлем і Палестиною, відреагували доволі різко на розгортання воєнних дій. Не дивлячись на той факт, що обидві країни не є підписантами Угод, їхнє значення більш важливе, адже Єгипет та Йорданія були першими країнами, які встановили дипломатичні відносини з Ізраїлем (Al Jazeera, 2023).

Реакція країн Перської затоки, особливо тих, хто нещодавно нормалізував відносини з Ізраїлем, є ключовою. Якщо позиція їх громадянського суспільства є вкрай пропалестинською, то позиція на офіційному рівні є більш стриманою, не дивлячись на неодноразові заяви про геноцид палестинського народу з боку Ізраїлю (Fahim K., Allam H., 2023).

Вирішальним буде те, як цілі, закладені в Угоді, співпадають або суперечать реакції на війну в Газі. Якщо угоди розглядатимуться як шлях до кращого вирішення палестинської проблеми, вони можуть отримати більше підтримки. Однак, якщо вони сприйматимуться як такі що нехтують справою Палестини, це може призвести до посилення напруги та уповільнення їхнього виконання.

Відповідь Ізраїлю на атаки ХАМАСу, хоча і була суто військовою, також включала дипломатичний вимір, спрямований на забезпечен-

ня сталості Угод. Ізраїльська дипломатія зосередилася на тому, щоб повідомити про різницю між палестинським народом і войовничими фракціями, такими як ХАМАС, прагнучи зберегти імпульс нормалізації відносин з арабськими державами. Атаки ХАМАСу також мали наслідки для ізраїльсько-палестинських відносин. Вони підкреслили складність конфлікту та виклики у вирішенні ширшої ізраїльсько-палестинської проблеми, яка залишається невирішеною, незважаючи на Угоди Авраама (Cafiero G., 2023). Початок нової війни підкреслив необхідність комплексного підходу до миру, який поступово усуває корінні причини конфлікту.

Не можна ігнорувати ширший вплив цієї війни на регіональну стабільність і майбутнє Угод Авраама. Незважаючи на те, що угоди відкрили нові шляхи для співпраці та діалогу на Близькому Сході, продовження конфліктів, подібних до тих, які розпалює ХАМАС, створює ризик для довгострокової стабільності та миру (Youssef H., 2023). Здатність підписантів долати ці виклики має вирішальне значення для тривалого успіху Угод. Роль міжнародного співтовариства у підтримці виконання Угод Авраама серед цих викликів є значною. Зовнішня підтримка, особливо з боку Сполучених Штатів і Європейського Союзу, у сприянні діалогу та вирішенні проблем безпеки є життєво важливою для пом'якшення впливу регіональних конфліктів на Угоди.

Хоча початок нової війни в регіоні створює значні проблеми для виконання Угод Авраама, стримана дипломатична реакція арабських країн-підписантів свідчить про те, що вони розглядають можливість майбутньої імплементації угод для можливого вирішення історичних конфліктів та забезпечення ширшої стабільності в регіоні. Угоди символізують зміну регіональної динаміки, пропонуючи структуру для співпраці та стабільності, яка має потенціал протистояти періодичним регіональним конфліктам. Однак стійкість цих угод залежатиме від продовження дипломатичних зусиль, механізмів вирішення конфліктів і більш широкого залучення міжнародного співтовариства до підтримки миру та стабільності на Близькому Сході. Ситуація, що розвивається, підкреслює складність досягнення тривалого миру в регіоні та важливість вирішення глибинних проблем ізраїльсько-палестинського конфлікту, що підтверджує сучасна ізраїльсько-палестинська війна.

Для ширшого арабо-ізраїльського комплексу відносин Угоди можуть прокласти шлях для більшої кількості арабських країн до нормалізації відносин з Ізраїлем. Ця тенденція може призвести до більшої інтеграції та співпраці на Близькому Сході, коли Ізраїль стане більш прийнятною частиною регіональної структури. Однак стійкість цього миру та співпраці залежить від вирішення основних питань ізраїльсько-палестинського конфлікту. Головним завданням, яке стоїть перед регіональними гравцями, є баланс між новими регіональними альянсами та необхідністю вирішення ізраїльсько-палестинського конфлікту. Хоча угоди мають потенціал для позитивних змін, вони також ризикують закріпити розбіжності, якщо палестинське питання залишиться без уваги. Можливість полягає у використанні нових відносин для сприяння діалогу та переговорам між Ізраїлем та Палестиною, що потенційно призведе до всеосяжного та тривалого миру.

282

Таким чином, Угоди Авраама порушили традиційний наратив ворожнечі на Близькому Сході. Ці угоди суттєво впливають на значну реорганізацію близькосхідного комплексу взаємовідносин, коли колишні супротивники обирають шлях дипломатичної взаємодії та співпраці.

Кілька факторів сприяли цій зміні парадигми: спільні проблеми безпеки, економічні інтереси та зміна глобальної динаміки. Загальне уявлення про загрозу від регіонального впливу та діяльності Ірану було об'єднуючим фактором для Ізраїлю та деяких арабських держав, підштовхуючи їх до співпраці. Переваги економічних вигід, включаючи торгівлю, туризм і технологічне партнерство, були головним стимулом для арабських держав нормалізувати відносини з Ізраїлем. Зміна позиції світових держав, зокрема відхід Сполучених Штатів від глобальних справ та політики Близького Сходу зокрема, змусила країни регіону переглянути свої стратегії та союзи.

Угоди відкрили нові шляхи для співпраці в різних секторах. Встановлення дипломатичних відносин призвело до швидкого зростання торговельних угод, спільних підприємств та економічної співпраці, створюючи мережу взаємозалежності. Співпраця у таких сферах, як водні технології, сільське господарство, охорона здоров'я та відновлювана енергетика, сприяє створенню спільної екосистеми інновацій. Також з'явився підвищений рівень співпраці у сфері безпеки,

включаючи обмін розвідувальними даними та співпрацю в обороні, для боротьби зі спільними загрозами.

Перехід від суперництва до співпраці має ширші наслідки для регіонального миру та стабільності. Зокрема Угоди пропонують модель того, як дипломатична взаємодія може подолати давні конфлікти, створюючи прецедент для інших суперечливих відносин у регіоні. Хоча у короткостроковій перспективі угоди відсунули палестинську проблему, вони потенційно можуть призвести до нової динаміки, коли арабські держави можуть вплинути на майбутні мирні переговори.

Незважаючи на позитивну динаміку, існують проблеми та невизначеності, зокрема довгострокова життєздатність Угод залежить від постійного узгодження інтересів між державами-підписантами та їх здатності керувати внутрішнім і зовнішнім тиском (The Economist, 2023). Триваючі конфлікти, такі як криза в Ємені та громадянська війна в Сирії, створюють значні перешкоди для ширшого впровадження.

283

На завершення варто зазначити, що угоди Авраама започаткували нову еру близькосхідної геополітики, поступово переходячи від парадигми суперництва до парадигми співпраці. Ця трансформація, якій сприяють спільні проблеми безпеки, економічні інтереси та мінлива глобальна динаміка, відкрила нові можливості для регіональної співпраці. Незважаючи на те, що угоди є значним проривом, їх довгостроковий вплив на регіональний мир і стабільність, особливо щодо ізраїльсько-палестинського конфлікту, ще належить повністю усвідомити (Teller N., 2023). Стійкість цієї нової парадигми залежатиме від мінливих політичних, економічних і безпекових ландшафтів Близького Сходу, а також від готовності регіональних гравців прийняти цю структуру співпраці та розвивати її.

Іншим не менш важливим аспектом є вплив війни росії проти України у глобальному контексті геополітичних справ. Російське вторгнення посилює напругу між західними країнами та росією, створивши більш поляризоване міжнародне середовище. Це може вплинути на підхід країн Близького Сходу до Авраамових угод, особливо тих, хто прагне збалансувати відносини як із західними країнами, так і з Росією. Участь США в підтримці України може потенційно призвести до зміни фокусу зовнішньої політики, що вплине на її роль на Близькому Сході та імпульс Авраамових угод. Конфлікт

порушив світові енергетичні ринки, що призвело до зростання цін на нафту. Це приносить користь країнам-експортерам нафти на Близькому Сході, потенційно надаючи їм більше економічних важелів і впливу на виконання Угод Авраама. Тож енергетичний ландшафт, що змінюється, може спонукати країни Близького Сходу до пошуку нових економічних альянсів і партнерств відповідно до цілей Угод Авраама щодо сприяння регіональній співпраці та інтеграції. Через можливі перебої в постачаннях російської зброї через санкції країни Близького Сходу можуть звернутися до західних чи інших постачальників. Це може вплинути на військову співпрацю та співпрацю в галузі безпеки згідно з Угодами Авраама. Передбачувана загроза з боку Ірану, ключове питання в угодах Авраама, може залежати від позиції Ірану щодо російсько-українського конфлікту, впливаючи на стратегічні розрахунки країн Перської затоки.

284 — Більше того, країнам, які є учасниками Угоди Авраама, можливо, доведеться орієнтуватися в складному дипломатичному ландшафті, збалансовуючи свої відносини зі США, росією та іншими глобальними державами, особливо в сучасних умовах нової війни на Близькому Сході, коли США та росія позначилися різними підходами та політикою по відношенню до сторін конфлікту. Отже вплив російської війни проти України на імплементацію Авраамових угод на Близькому Сході є значним, з далекосяжними наслідками для глобальної геополітичної динаміки, проблем регіональної безпеки, економічних інтересів та дипломатичних відносин. В умовах регіональних конфліктів, таких як війна росії проти України та війна в Секторі Газа створюють як виклики, так і можливості для країн-підписантів Авраамових Угод (Whitson S., 2023). Головне питання все ж залишається відкритим – чи залишаться арабські країни прихильними історичним конфліктам та ідеологічним суперечкам, чи дадуть шанс новим альянсам поставити крапку у давніх геополітичних протистояннях.

Висновки. Аналіз угод Авраама засвідчує їх трансформаційний вплив на геополітичну динаміку Близького Сходу. Угоди представляють значний відхід від історичних наративів і традиційних суперечностей в регіоні. Угоди не лише перекроїли геополітичний ландшафт, але й започаткували нову еру потенційної співпраці та партнерства в складному та часто нестабільному регіональному контексті.

Одним із найзначніших наслідків Угод є переосмислення регіональних альянсів. Нормалізувавши відносини з Ізраїлем, ОАЕ, Бах-

рейн, Судан і Марокко порушили давній арабський консенсус про відсутність миру з Ізраїлем без вирішення палестинського питання. Цей зсув свідчить про нову пріоритетність національних інтересів, регіональної стабільності та економічного розвитку над традиційною солідарністю. Угоди проклали шлях до нового типу відносин на Близькому Сході, де старі супротивники можуть стати партнерами в рамках спільних інтересів, зокрема у протидії таким спільним загрозам, як регіональні амбіції Ірану та екстремізм.

Угоди відкрили значні економічні та технологічні можливості для країн-підписантів. Розширення торгівлі, інвестицій та співпраці в таких секторах, як технології, туризм, енергетика та охорона здоров'я, обіцяють принести відчутні переваги та сприяти розвитку та диверсифікації регіону. Ці економічні зв'язки мають потенціал створити більш взаємозалежний і процвітаючий Близький Схід, зменшуючи ймовірність конфліктів і посилюючи стимули до миру та стабільності.

Вплив Авраамових угод на ізраїльсько-палестинський конфлікт залишається складним і спірним питанням. Незважаючи на те, що угоди викликали занепокоєння щодо відведення палестинської справи на другий план, вони також потенційно можуть привнести нову динаміку в мирний процес. Нормалізація відносин може дозволити арабським державам посилити вплив на Ізраїль у палестинському питанні в майбутньому. Однак цей потенціал залишається спекулятивним, і миттєвий ефект викликав розчарування серед палестинців.

У регіональному плані Угоди означають стратегічну перебудову. Вони відображають еволюцію Близького Сходу, де стурбованість впливом Ірану, економічні імперативи та зміна ролі зовнішніх сил, таких як Сполучені Штати, змінюють альянси та політику. Угоди також підкреслили фрагментарний характер арабської політики з різними реакціями багатьох держав, що відображає різні національні інтереси та геополітичні розрахунки.

У майбутньому стійкість угод Авраама та їх довгостроковий вплив на регіон залежатимуть від кількох факторів. Це, зокрема, здатність підписантів підтримувати та поглиблювати свою співпрацю перед обличчям потенційного внутрішнього та зовнішнього тиску, еволюцію регіонального середовища безпеки, зокрема щодо Ірану, та майбутнє ізраїльсько-палестинського конфлікту. Угоди відкрили двері

для нового типу дипломатичної взаємодії на Близькому Сході, але шлях попереду усе ще сповнений невизначеності та викликів.

Підсумовуючи, можна сказати, що Угоди Авраама представляють собою важливу віху в історії Близького Сходу, передвіщаючи перехід від фокусування на конфлікті до акценту на співпраці та партнерстві. Хоча їх остаточний вплив на складну та взаємопов'язану геополітичну динаміку регіону ще належить побачити, угоди, безсумнівно, започаткували низку змін, які можуть кардинально змінити Близький Схід. Вони пропонують інше майбутнє для регіону, де економічне співробітництво, технологічний обмін і дипломатична взаємодія виходять за межі старих суперництв і конфліктів. У міру просування регіону справжнім мірилом успіху Угод буде їх безперечний внесок у міцний мир, стабільність і процвітання на Близькому Сході.

References:

- 286 1. Are the Abraham Accords over? (2023). The Economist. Available
at: https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/10/22/are-the-abraham-accords-over?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gad_source=1&gclid=Cj0KCQiAkeSsBhDUARIsAK3tiedrbownSWmWIw7MS__yrJ2j5KL44RBSLbZtR5tayOwfYgYAZfT9gJcaAtk MEALw_wcB&gclsrc=aw.ds
- 2. Cafiero G. (2023). How Arab states could respond to Israeli invasion of Gaza. The New Arab. Available at: <https://www.newarab.com/analysis/how-arab-states-could-respond-israeli-invasion-gaza>
3. Fahim K., Allam H. (2023). Fearing war and unrest, Arab leaders demand end to Israeli assault on Gaza. The Washington Post. Available at: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/10/25/uae-egypt-lebanon-leaders-israel-hamas-war/>
4. Feierstein G., Guzansky Y. (2023). Mixed Report Card for Abraham Accords Three. Middle East Institute. Available at: <https://www.mei.edu/publications/mixed-report-card-abraham-accords-three>
5. Hamzawy A. (2023). Pay Attention to Arab Public Response to Israel-Hamas War. Carnegie Endowment for International Peace. Available at: <https://carnegieendowment.org/2023/11/01/pay-attention-to-arab-public-response-to-israel-hamas-war-pub-90893>

6. Jamal U. (2023). Israel's war on Gaza means Arab normalisation is off the table: experts. Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/features/2023/12/11/israels-war-on-gaza-means-arab-normalisation-is-off-the-table-experts>

7. Jordan foreign minister says Israel aiming to empty Gaza of its people. (2023). Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2023/12/10/jordan-foreign-minister-says-israel-aiming-to-empty-gaza-of-its-people>

8. Northam J. (2023). The Israel-Hamas war could impact the 3-year-old Abraham Accords. National Public Radio. Available at: <https://www.npr.org/2023/11/24/1215057946/the-israel-hamas-war-could-impact-the-3-year-old-abraham-accords>

9. Ross D. (2023). Abraham Accords and the Changing Shape of the Middle East. The Washington Institute for Near East Policy. Available at: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/abraham-accords-and-changing-shape-middle-east>

10. Teller N. (2023). Abraham Accords will outlast Gaza war. Jerusalem Post. Available at: <https://www.jpost.com/opinion/article-780487>

11. Vakil S., Quilliam N. (2023). Abraham Accords and Israel-UAE Normalization. Chatham House. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2023/03/abraham-accords-and-israel-uae-normalization>

12. Youssef H. (2023). How Israel-Hamas War Impacts Regional Relations. United States Institute of Peace. Available at: <https://www.usip.org/publications/2023/10/how-israel-hamas-war-impacts-regional-relations>

13. Whitson S. (2023). Cancel Abraham Accords? Time. Available at: <https://time.com/6339889/cancel-abraham-accords/>